

Jak napisać...

Poniżej przedstawiam tabelę ze wskazówkami, które mogą się przydać podczas pisania różnego rodzaju prac, z którymi stykacie się nie tylko podczas zajęć z języka polskiego, ale również w czasie sytuacji tzw. codziennych.

Mam nadzieję, że choć w niewielkim stopniu przyczyni się do tego, iż napisanie czegokolwiek przestanie być „czarną magią” lub/i „złem koniecznym”.

Dariusz Karczewski

Gatunek użytkowy	Wskazówki
Rozprawka	<p>a) konieczne jest zachowanie <u>trójdzielności kompozycji</u>, to znaczy podziału na:</p> <ul style="list-style-type: none">- wstęp (teza, hipoteza, zaakcentowanie własnego stanowiska na „tak” lub „nie”,- rozwinięcie (nawiązująca do postawionej tezy argumentacja „za” lub „przeciw”),- zakończenie (podsumowanie wcześniejszych rozważań i tu musisz stwierdzić, czy przyjęta teza ze <i>wstępu</i> okazała się słuszna, a w przypadku hipotezy – że w toku argumentacji stanowisko zostało potwierdzone); <p>b) stosowanie słownictwa:</p> <ul style="list-style-type: none">- w celu osiągnięcia spójności wypowiedzi (np. poprzez użycie zwrotów: <i>przede wszystkim, mimo to, dlatego, poza tym</i>),- świadczącego o tym, iż wyrażamy własną opinię (m.in. poprzez zwroty: <i>wydaje mi się, jestem przekonany, według mnie, doszedłem do wniosku</i>),- sygnalizującego porządek argumentowania (zwroty: <i>po pierwsze</i> (drugie etc.), <i>zaczę od, kolejnym argumentem</i>); <p>c) wprowadzanie cytatów (zawsze ujętych w cudzysłów).</p>
Esej	<p>a) piszemy w pierwszej osobie, zachowując osobisty, subiektywny ton;</p> <p>b) przechodzimy od szczegółu do ogółu (np. jakieś konkretne wydarzenie staje się pretekstem do ogólniejszych rozważań);</p> <p>c) dbamy o przykłady – przedstawianą tezę należy argumentować konkretnymi;</p> <p>d) używamy wyszukanego słownictwa, różnych dygresji oraz licznych odniesień, a także</p>

	cytatów.
Recenzja filmowa	<p>a) konieczne jest zachowanie kompozycji: - konieczne informacje, poprzedzające recenzję: reżyser, scenarzysta, operator, aktorzy, muzyka, gatunek filmowy, rok oraz kraj produkcji, - tekst właściwy (recenzja złożona z czterech akapitów): > wprowadzenie > zarys fabuły > opisowa ocena > zakończenie o charakterze polecającym lub nie;</p> <p>b) używamy słów wyrażających emocje, opinie, a wszystko przy zachowaniu swobody wypowiedzi.</p>
Interpretacja wiersza	<p>a) najpierw określić trzeba podmiot liryczny, czyli kto „mówi w wierszu”: - czy jest „wyraźny” czy „domyślny”, - czy zwraca się do kogoś, czy mówi „do siebie”, - czy jest pojedynczy, czy też przemawia w imieniu jakiejś grupy (zbiorowy), - w jakiej sytuacji się znajduje;</p> <p>b) analiza tematu wiersza: - wskazujemy o czym jest wiersz i gdzie się dzieje (dookreślamy kontekst historyczno-literacki, o ile możliwe, miejsce), - ustalamy czy znaczenie mają czas, wiek, epoka, w którym wiersz powstaje, - określamy jak się ma sam temat do treści (czy jest w całości harmonijny) i co może oznaczać, po co dany wiersz powstał i jaką pełni rolę (np. zwrot do ukochanej, do tłumu, wyrzucenie żalu itp.);</p> <p>c) określamy sposób mówienia podmiotu lirycznego oraz sprawy „techniczne” analizy: - czy to monolog wewnętrzny, do jakiego gatunku należy (sonet, tren, erotyk) i jaki jest jego styl oraz nastrój, - czy posiada motto lub dedykację, - omówić należy układ graficzny (podział na strofy lub ich brak, ilość wersów, układ rymów etc.), - wskazać trzeba środki stylistyczne (wypisać i wskazać przykłady), - określić należy czy obrazowanie wiersza jest realistyczne i fantastyczne i czy prezentuje</p>

	<p>lirykę pośrednią i bezpośrednią.</p> <p>d) w czasie pisania analizy stosujemy cytaty, staramy się określić dlaczego zostały użyte dane środki stylistyczne,</p> <p>e) podsumowujemy całość własną oceną, to jak został przez nas odebrany i zrozumiany dany wiersz, jakie emocja wywołał</p>
Opis obrazu	<p>a) konieczne jest zachowanie rygorystycznej kompozycji: - wstęp – informacje o autorze, kierunku reprezentowanego, zamyśle, temacie oraz inspiracji, - rozwinięcie – wskazanie techniki malarskiej, opisu kompozycji, następnie zaś próba odczytania problematyki i symboliki dzieła, - zakończenie, to własna opinia o opisywanym obrazie;</p> <p>b) należy pamiętać o wierności wobec opisywanego obrazu, zachować spójność wypowiedzi i zmierzać do konkluzji;</p> <p>c) należy się postarać stosować słownictwo z zakresu historii sztuki dotyczące kierunku artystycznego, określić technik i kompozycji.</p>
Streszczenie	<p>a) przekazujemy tylko informacje, które dotyczą dzieła;</p> <p>b) zachowujemy zwięzłość wypowiedzi – unikamy interpretacji oraz osobistych komentarzy;</p> <p>c) należy utrzymać prostą i przejrzystą składnię, czyli najkorzystniejszym jest budowanie zdań krótkich;</p> <p>d) nie używamy cytatów, ani nie przytaczamy dialogów.</p>
Felieton	<p>a) stosujemy styl swobodny, zabarwiony lekko satyrycznie;</p> <p>b) możemy pozwolić sobie na luźne dywagacje, własne poglądy (ton osobisty, subiektywny);</p> <p>c) piszemy krótko, przechodząc od szczegółu do ogółu (konkretna sytuacja to pretekst do ogólniejszych refleksji).</p>
Interpretacja porównawcza	<p>a) <u>Wersja 1.</u> – <i>najpierw omówienie pierwszego tekstu, potem drugiego, wnioski z ich zestawienia w podsumowaniu:</i> - wstęp – zaczynamy od prezentacji obu utworów oraz próby postawienia hipotez interpretacyjnych,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - rozwinięcie – najpierw dokładne omówienie podobieństw między wierszami (utworami), potem różnic, i jednocześnie łączenie tego z wnioskami wynikającymi z zestawienia utworów, - zakończenia – krótkie podsumowanie, które może zawierać własną ocenę; <p>b) <u>Wersja 2.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoczęcie od dokładnego omówienia tych z podobieństw i różnic, które są najistotniejsze, - równoczesne omawianie kolejnych warstw tekstów – ujęć motywów, kontekstów; <p>c) w całości analizy przywoływać można cytaty z omawianych utworów, a także wyrażać własną ocenę, odczucia;</p> <p>d) na ogół porównywane są:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gatunek literacki, - problematykę poruszaną, - znaczenie tytułów, - pozycję podmiotu lirycznego, - daty i okoliczności powstania dzieł, epoki, - użyte środki stylistyczne, - odbiór i odczucia po przeczytaniu obu.
<p>Wypracowanie</p>	<p>a) zachowanie stałej kompozycji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wstęp – krótki, nawiązujący do tematu, by zachęcić do dalszego czytania można w nim umieścić jakąś ciekawostkę (oczywiście związaną z tematem – autorem, utworem), - rozwinięcie – warto stworzyć plan, którego punkty będą kolejno rozwijane (każde rozwinięcie punktu od nowego akapitu), ważne by trzymać się tematu, - zakończenie – objętościowo powinno być zbliżone do wstępu, zamieszczone są w nim własne wnioski, opinie, ściśle powiązane z tematem i poprzedzającym je rozwinięciem; <p>b) należy pisać własnymi słowami, unikając języka potocznego, można przytaczać cytaty.</p>
<p>Podanie</p>	<p>a) zachowanie stałego układu graficznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dane osobowe nadawcy w lewym górnym rogu, - nazwa miejscowości i data w prawym górnym rogu, - poniżej (po prawej stronie) – dane osobowe adresata, - w centralnej części tytuł, - pod tytułem właściwy tekst podania, - pod tekstem, po prawej stronie, własnoręczny

	<p>podpis;</p> <p>b) stosowanie stałej kompozycji:</p> <ul style="list-style-type: none">- na początku prośba,- w rozwinięciu uzasadnienie w formie jasnych i czytelnych argumentów; <p>c) wykorzystanie stałych zwrotów językowych:</p> <p><i>uprzejmie proszę, proszę o pozytywne rozpatrzenie mojego podania (prośby), z poważaniem, z wyrazami szacunku etc.</i></p>
--	---